77. rocznica powstania w getcie białostockim – Białystok, 16 sierpnia 2020

Powstanie w getcie białostockim jest uznawane za drugi co do wielkości i wagi zryw ludności żydowskiej skierowany przeciwko Niemcom.

Latem 1943 r. przyszedł kres na białostockie getto. W nocy z 15 na 16 sierpnia otoczyli je niemieccy żołnierze i oddziały SS wspierane przez oddziały ukraińskie. Mieszkańców getta poinformowano, że zostaną ewakuowani do obozu pracy w Lublinie. Żydowski ruch oporu przystąpił do walki, wzywając wszystkich do czynnego oporu. Z powodu przeważającej siły Niemców walka od początku skazana była na klęskę.

Po stłumieniu powstania Niemcy przystąpili do wywożenia pozostałych przy życiu Żydów do obozów zagłady w Treblince i Auschwitz. Część osób wywieziono do obozu pracy w Poniatowej. Około 1200 żydowskich dzieci z Białegostoku wraz z opiekunami zostało przewiezionych do getta w Terezinie (Theresienstadt) w Czechach. Nie uratowało im to życia – na początku października wszystkie trafiły do Auschwitz, gdzie zginęły w komorach gazowych.

W ruinach białostockiego getta pozostało 1–2 tys. osób, które wykonywały prace porządkowe, po czym we wrześniu 1943 r. zostały wysłane do obozu pracy w Poniatowej oraz do obozów zagłady w Bełżcu, Auschwitz, a także do obozu koncentracyjnego na Majdanku.

Spośród kilkudziesięciu tysięcy mieszkańców białostockiego getta wojnę przeżyło prawdopodobnie ok. 260 osób.

By upamiętnić to wydarzenie delegacja Oddziału IPN w składzie: Magdalena Dzienis–Todorczuk z oddziałowego Biura Edukacji Narodowej oraz Paweł Niziołek z oddziałowego Biura Badań Historycznych wzięła udział w uroczystościach miejskich i złożyła kwiaty pod pomnikiem Wielkiej Synagogi (ul. Legionowa 5) oraz Bohaterów Getta (ul. Żabia).